

A „még olyanabb” hangzásélmény

Ismét útjára indul a Lánc-reakció cikksorozat. A rövid tavaszi szünet után – reméljük, úgy találják – újabb érdekes, elgondolkodtató szempontokat, benyomásokat olvashatnak a High-End elvéről. Ez alkalommal Dés László Kossuth-díjas szaxofonművész, zeneszerző vállalta, hogy behatóan megismerkedik egy rendszerrel, melyet most is a Penna-Poor Kft. munkatársai választottak ki, miután gondosan felmérték a művész zenehallgatásra (is) használt szobájának paramétereit. S hogy hogyan vizsgázott a lánc a három hét alatt, melyet beszélgetésünkig ebben a bizonyos szobában töltött, s hogyan vizsgázott a High-End mint elv? Kiderül e cikkből.

◆ Bércesi Barbara

Dés László igen hasonló érzésekkel várta a rendszer érkezését otthonába, mint sorozatunk legelső szereplői, a Klukon Edit–Ránki Dezső művészházaspár. Vegyült némi rémület is a lehetőség kapcsán érzett kíváncsiságába, hiszen az idő számára is drága kincs, rengeteg határidős munka, fellépés, lemezfelvétel várja. De mivel rendkívül nyitott, szemlélődő természetű művészember,

örömmel állt elébe,

hogy üzembe helyezték nála a 137. oldalon felsorolt elemekből álló láncot, míg saját DVD-játszóját, erősítőjét és 5.1-es rendszerű, meggyfából készült hangfalait a szoba sarkába tolták. „Amúgy teljesen elégedett vagyok a saját készülékeimmel”, vallja meg, de megjegyzi, hogy a vendégrendszer azoknál nyilvánvalóan még magasabb színvo-

nalat képvisel. Márpedig meglehetősen jó nevű gyártótól származnak saját berendezései.

Természetesen nem volt ismeretlen Dés László számára a High-End hangzásélmény, korábban már egy, ugyancsak audiofil berendezések forgalmazásával foglalkozó ismerőssel voltak hosszú zenehallgató szeánszaik. Itt az analóg és digitális technika szembeállítására hozott extrém példaként egészen a régi tölcséres, sőt kurblis gramofon hangzásának értékeléséig eljutottak. Nos ekkor Dés László már úgy érezte, az irrealitás vizeire eveztek... Hozzáteszi, zeneszerzőként számítógépes zenei programokat, többféle digitális hangmoduláló eszközt, samplert használ, de megfogadta, hogy nem esik néhány kollégája csapdájába, akik mohón kutatják és szerzik be a hangtechnikai újdonságokat. „Veszélyesnek tartom ezt a fajta végletességet, hiszen épp a lényeg, a zene sikkad el az effajta hozzáállás

Fotók: Gramofon-archív

során. Nem akarok technokratává válni, mert úgy érzem, elveszíteném azt a fajta érzékenységet, amely a zeneszerzéshez mint állandó improvizáláshoz szükséges. A legfontosabb az arányok megtartása, hogy ne váljon öncélúvá a technikai eszközök használata.”

Az otthoni zenehallgatás során Dés László legalapvetőbb igénye, hogy az általa használt rendszer egyfajta

globális élményt

nyújtson számára, s úgy érzi, ezt a vendéglánc képes volt megadni. Hangsúlyozza, nem minden lemez esetében. Persze tisztában van vele, hogy mindent nem lehet elvárni a legmagasabb kategóriájú zenelejátszó berendezéstől sem, hiszen „a lényeg azon a kis korongon van, s szinte minden azon múlik, hogyan vették fel rá a zenei anyag. Ha ott baj van az arányokkal, a hangszínekkel, a hangtér kialakításával, azon nem tud segíteni a berendezés, sőt még jobban kiemelheti, pregnánssá teheti ezeket a hibákat. Tehát észnél kell lenni, és ezeket a fogyatékoságokat nem szabad a rendszer számlájára írni”, húzza alá. Mivel ő rendkívül tapasztalt zenehallgató, úgy érzi, szinte mindig képes azonosítani, ha a felvétel tökéletlensége a ludas, ezért a vendégrendszeren csupa számára jól ismert lemezt hallgatott, melyekről tudta, hogyan szólnak saját rendszerén.

Például Joni Mitchell Both Sides Now című, Vince Mendoza által hangszerelt albumát, amelynél rögtön felfedezett egy érdekességet. „Imádom Joni Mitchell hangjának sajátos vastagságát, „szőrösségét”, s bár a zenekar gyönyörűen szól ezekből a hangfalakból, valahogy elnyomta az énekesnő hangját. Itt hangszínben, dinamikában jobban belesimult Mitchell a környezetébe, pedig tudom, hogy a saját rendszereimen – itthon is és a vidéki házámban is – hallgatva a lemezt nem ez történik.”

Az egyik legnagyobb élménye az ECM Records által megjelentetett Kurtág-album volt, melyen a Keller Quartet játszik. „Csodálatos a lemez hangzása, a hangszínek, a zenetetés, a teretek, de maguk a művek is, nem beszélve az interpretációról”, mondja Dés László, akiben, láthatóan, élénken él ez a zenei élmény. „Még az előadók lélegzetét is halljuk, amellyel a saját, belső tempójukat segítik. Annyira élethű a felvétel, s ezt annyira támogatja a rendszer is, hogy a játékosok fiziológiai működése, ahogy együtt élnek a zenével, az is „átjön”. Olyan,

mintha ott ülnék velük,

sőt „még olyanabb”, meséli. „Gyönyörűen szóltak a vonósok, és olyan érzetet adtak a hangszórók, mintha nem is sztereóban, hanem surround rendszeren hallgattam volna a kvartettet. Mélység és térérzet, úgy éreztem, benne vagyok a zenében!”

Kiemelte, hogy a vendég hangrendszer egyik határozott előnye, hogy tud kifejezetten lágyan szólni, amit főképp az akusztikus hangszereken előadott zenék esetében lehet

érezni. Ennek a jellemzőnek egy másik vetülete, hogy az általa megszokott berendezésekhez viszonyítva a „jövevény” lánc legmagasabb frekvenciatartománya mintha szűkebb lenne, mintha a magasak nem lennének annyira „kihegyezve” rajta. Jóllehet talán ez is csalóka érzet, hiszen a mai, minket mindenhol körülvevő kommersz felvételeknél és a silányabb minőségű hangeszközöknél előszeretettel alkalmazzák a magasak és a mélyek túlzott kiemelését, ami idővel alattomosan módosíthatja az ízlésünket. Mindenesetre az ő füle kívánt volna még egy kicsivel többet hallani a legfelső frekvenciatartományból. Dés László egyébként éppen elég nagy bajnak tartja, hogy mivel a fülünkkel bármit meg lehet tenni (nem csukhatjuk be, mint a szemünket), ezt rendszeresen ki is használják étteremben, üzletben, szinte bárhol. Pedig ez nem nevezhető zenehallgatásnak (legfeljebb akusztikai környezetszennyezésnek), hiszen az valódi jelenlétet kíván az embertől – ő maga legfeljebb egy órát tud koncentrált zenehallgatással tölteni.

Ha már kamarazenénél tartunk, Dés László megemlíti, hogy Ralph Towner és Jan Garbarek 1976-os Dis című lemeze is ragyogóan szólt a rendszeren. Ez a felvétel is meg erősítette benyomását, hogy legszebben

az akusztikus hangszerek

hangját képes visszaadni a lánc. Az apparátusok tekintetében azonban nem érzett számottevő különbséget a hangminőségben. Csodálatos élményként élte meg a William Christie Les Arts Florissants nevű társulata által előadott monumentális Rameau-opera, az Hippolyte et Aricie felvételének újrhallgatását a High-End rendszeren. „Fantasztikusan plasztikusan szólt ez a felvétel. Emelkedett hangulatba kerültem, s nemcsak a nagyívű kompozíció miatt: a dús hangszerelésnek köszönhetően teljesen betöltötte a szobát a hangzástér. Nagyon jó a felvétel és az előadás is a korabeli hangszereken. Ez a zene tökéletesen állt a rendszernek.”

A napokon át tartó zenehallgatási folyamat betetőzéseként Dés László betette a lejátszóba Jeney Zoltán Halotti

A DÉS LÁSZLÓNÁL ÖSSZEÁLLÍTOTT RENDSZER ELEMEI:

- Altmann Attraction D/A konverter
- Altmann BYOB erősítő
- Parasound D200 univerzális CD/DVD/SACD lejátszó
- Zu Druid MK IV hangfal
- Zu Gede összekötő és Zu Libtec hangfalkábel
- Acrolink 7N-DA6100 digitális összekötő kábel
- Oyaide Tunami hálózati kábel
- Mana asztalok
- Shakti Stone és On-Line
- Exxide 50 Ah spirálcellás auto akku, az Altmannok táplálásához
- Acoustic Revive RD-3 demagnetizáló

szerek számától és hangszínétől, lebilincselő zenei élményt nyújt ez a rendszer”, összegzi véleményét. Egy kérdés erejéig még a rendszer

kezelhetőségére

is kitértünk, s mindent egybevéve Dés László ezzel is maximálisan meg volt elégedve. A High-Endnél megszokott módon a lehető legkevesebb gomb és kapcsoló található a lánc egyes elemein. Ennél az egyedileg összeállított rendszernél két extra mozzanat adódik. Az egyik, hogy az erősítő és a D/A-átalakító akkumulátorról üzemel, amely időközönként természetesen töltést igényel, ám az egy éjszaka alatt elvégezhető. Nagy előny, hogy a rendszer működés közben nincs közvetlen kapcsolatban a hálózattal, és így mentes az onnan érkező zavaroktól. A másik különlegesség az a demagnetizáló készülék (képünkön), amely a CD-korong festékében lévő fémszemcsék mágneses viselkedését átmenetileg megváltoztatja, így a lemezek olvasása kevésbé veszi igénybe a lejátszók hibajavító elektronikáját, az olvasófej vezérlését, aminek következtében javul a reprodukált hang minősége.

szertartás című liturgikus művének felvételét, mely a 2005. október 22-i bemutatón készült a Művészetek Palotájában. Óriási zenei vállalkozás ez, mintegy kísérlet az európai zenekultúra összefoglalására; a legkülönbözőbb korok formái szerepelnek benne a gregoriántól a kortárszenéig. A legintimebb hangzású tételektől az oratorikus felállásokig mindenféle apparátus megtalálható benne: szóló ének, vegyeskar és nagyzenekar, melyet ütőegyüttes, zongora és cimbalom egészít ki. „Örületos dinamikai váltások valósulnak meg akár egy tételen belül is. Ha az ember arra kíváncsi, mit tud egy effajta High-End rendszer, ahhoz ez a mű igen sok tanulsággal tud szolgálni. És nem utolsó szempont, hogy különösen jól van felvéve, ami nem kis dolog egy koncert esetében! Arra jutottam, hogy minden tekintetben, függetlenül a dinamikától, a hang-

dukált hang minősége. Elég a lemez mindkét oldalát pár másodpercre a készülékbe helyezni, az eredmény pedig – bármennyire is bűvészmutatványnak tűnik is a dolog – Dés László szerint is valóban hallható!

(Egy nappal a beszélgetésünk után Dés László ismét felhívott, hogy elűjságozza, megvásárolta a Paul Motian, Joe Lovano, Bill Frisell és Charlie Haden nevével fémjelzett On Broadway Vol. 1 című CD-t, mert nagy rajongója az előadóknak, s kíváncsi volt, milyen érzés lesz egy olyan albumot meghallgatni a High-End rendszeren, amelynek hangzásáról korábban nem szerezhetett benyomásokat saját berendezésén. Csak szuperlatívuszokban szólt róla, kiemelve a szaxofon különlegesen meleg tónusát, amelynél még a nád hangját is hallani lehet. „Ez a zene maga a jazz.”) ■